

HAKSIZLIKTAN SAKININ!*

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn...

Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû biihsânin ec-maîn... Emmâ ba'du fekalâ rasûlü'llâh, salla'l-lâhu aleyhi ve sellem:

a. Evlâtlar Arasında Adalet

إِتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ

(بخ.م. عن نعمان)

RE. 13/10 (*Itteku'llâhe, va'dilû beyne evlâdiküm.*)¹ *ev kemâ revâhü't-taberânî:*²

إِتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ كَمَا تُحِبُّونَ أَنْ
يَبْرُوكُمْ

(طب. عن نعمان)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.914, no:2447; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XI, s.219, no:31636; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.176, no:11774; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.V, s.5; Tahavî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.86, no:5398; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.459, no:5687; Nu'man ibn-i Beşîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.445, no:45353; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.319, no:504.

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.445, no:45348; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:84; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.320, no:505.

(*İtteku'llàhe va'dilû beyne evlâdiküm, kemâ tuhibbûne en yeberrûküm.*) Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl. Buhârî'de, Müslim'de ve Taberânî'de rivayet olunduğuna göre, Peygamber SAS metnini okuduğum bu hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki: (*İtteku'llàhe va'dilû beyne evlâdiküm*) “Allah'tan korkun ve evlatlarınızın arasında adalet yapın! Evlâtlarınıza adaletle, eşit ölçüler içerisinde analık babalık görevlerinizi yapın!” Yâni, “Birisine fazla meyledip, onu kayırıp, kollayıp, sevip, ötekisini kenarda bırakmayın! Sevgide, ikramda adaletli, ölçülü, Allah'ın emrettiği şekilde, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde davranın!”

(*Kemâ tuhibbûne en yeberrûküm*) “Çocuklarınızın sizlere itaatli olmalarını istediğiniz gibi, siz de onların aralarında adaletle davranın!”

Hatta sevmede, okşamada bile eşit davranmağa gayret etmek lâzım! Birisini seversin, ötekisi kenarda şöyle duvarın dibine çekilir, gözünün ucuyla böyle bakar, rûhî bakımdan rahatsız olur:

“—Bak babam kardeşimi seviyor da, beni sevmiyor!” diye düşünür.

Hemen onu da seveceksin!

“—Gel bakalım, sen niye öyle uzakta kaldın? Aman yanakların da elma gibi... Arslan, kaplan...” bilmem ne diye, hemen onun da gönlünü alacaksın!

Sonra birisine bir şey verdin mi, ötekisine de vereceksin! Birisine bir tarla bağışladın, ötekisine de bağışlayacaksın!

Ekseriyetle köylerde anne-baba evlât arasında kırgınlıklar oluyor. Kardeşler arasında dargınlıklar oluyor. Çünkü adaletsiz davranma oluyor. Anne baba bir evlâdını seviyor, onu fazla kayırıyor; bazı evlâdını sevmiyor, ona az veriyor. Oradan küsme, darılma oluyor.

Çocuklar anne babasına darılıyorlar mal mülkten dolayı... “Az verdin, çok verdin, eğri tarafını verdin, yamuk tarafını verdin...” bilmem ne gibi meselelerden. Kardeşler de birbirlerine darılıyor.

Miras taksimi yapıyor.

“—Haydi buyur önce sen seç!” diyorlar. “—Şunu mu alsam, bunu mu alsam acaba?”

Kaşını kaldırıyor, gözünü çeviriyor, eviriyor, ensesini kaşıyor, bakıyor:

“—Şunu alayım!” diyor.

“—Tamam...” diyorlar.

Akşam eve gidiyor, sabahleyin geliyor:

“—Ben ondan vazgeçtim, ötekisini alayım!” diyor. Yâ, Allah Allah... Ondan sonra da dargınlık...

“—Anam ona çok verdi de, bana az verdi de, bilmem ne de...” vs.

Bunun çaresi adaletli olmaktır.

Adaletli davranmanın bir kolayını bulmuş birileri, kim bulduysa. Meselâ miras taksimi olacak, birisine diyorlar ki:

“—Malları sen böleceksin, bölmek senin; ama ilk alma hakkı da ötekisinin!”

Bu sefer bölen var gücüyle adalet ediyor. Çünkü bir tarafı fazla ayırsa, dengesiz bölse; ötekisi onu alabilir diye korkusundan, adalete dikkat ediyor. Bu da güzel bir usül.

Fakat biraz ganî gönüllü, tok gözlü olmak lâzım! Neticede kardeşine gidecek, o da yabancı değil:

“—Hadi ona çok gitsin!” demek lâzım!

Böyle dediği zaman bereket olur, hayır olur. Kardeşlere bunu anlatıp, bunu sağlamak lâzım!

“—Anne, ona verdin de, bana vermedin de, bilmem ne de...”

kavgasını yaptığı zaman, biraz böyle tok gözlü, tok gönüllü, kanaatkâr, güzel huylu olmayı öğretmek lâzım!

Benim rahmetli anacığım bana anlatırdı: İki kardeş varmış. Bir tarlayı beraber sürmüşler, harmanı beraber yapmışlar. Sapı samanı, buğdayı beraber savurmuşlar. Birisi evliymiş, birisi bekârmış. Bir arabaları varmış, ortak yapıyorlar her şeyi... Bir arabaya buğdayı birisi koyuyor, kendi evine, ambarına götürüyor.

Ayırmışlar malı... Orada hemen buğdayı ayırmışlar: Şu kadar buğday, şu kadar da saman... Saman da lâzım! Bütün kış boyunca hayvanlar saman yiyecek. Ayırmışlar eşit olarak...

Şimdi birisi arabayı alıyormuş, buğdayı dolduruyormuş, evine götürüyormuş. Arkada kalan diyormuş ki:

“—Bu ağabeyim evli, çoluk çocuğu var; ben bekârım. Bunun ihtiyacı çok, benim ihtiyacım az... Eşit böldük ama, onun ihtiyacı fazla... Onun haberi olmadan, ben şuna biraz benimkinden vereyim!” deyip, buğdayından, samanından ona veriyormuş.

Araba boşalıp gelince, sıra buna geliyor. Bu da arabayı dolduruyor, kendi ambarına buğdayı götürecektir. Bu sefer ağabeyi diyormuş ki:

“—Bu benim küçük kardeşim daha evlenecek, düğün masrafı var, paraya ihtiyacı var; buna biraz daha fazla buğday vereyim!” diyormuş. Kendi tarafından, o görmeden, kardeşinin tarafına buğday aktarıyormuş.

Taşıya taşıya, taşıya taşıya buğdayı, samanı bitirememişler. Çünkü Allah bereket vermiş. Muhabbetten dolayı bereket vermiş.

b. Bereket ve Bereketsizlik

Allah bereket verdi mi, bir şey bitmez. Az bir yemekle, yedi sekiz kişilik bir yemekle, üç yüz kişiyi doyurdu Peygamber Efendimiz. Bereket oldu, Peygamber Efendimiz'in mûcizesi oldu, Hendek Harbi sırasında. Çok mûcizeleri var da...

Bereket oldu mu bitmez; bereketsiz oldu mu, nereye gittiği anlaşılır.

“—Yâhu bu kadar şey vardı, nereye gitti?”

“—Nereye gidecek? Bereketsiz olduğundan şeytan aldı götürdü; var mı bir diyeceğin?”

Bereketsiz oldu mu gider, bereketli oldu mu çoğalır.

Mal da öyle... Zekâtını verirsen, artar; verdiği halde artar. Ağacın dalını kestiğin zaman, budadığın zaman meyvası daha mı çok oluyor, daha mı az oluyor? Budadığın zaman daha çok oluyor. Kıyamıyorsun ağaca, budamıyorsun; o sene mahsul olmuyor.

Bizim Yalova'daki bahçede, aldılar ellerine testereyi... İlkönce dediler:

“—Burada elli tane eski, yaşlı elma ağacı var, keselim bunları hocam!”

“—Yok yâhu...” dedim. Canım gidiyor, bir ağacı kesmek olur mu, elli tane ağaç, çeşit çeşit. “Kesmeyin!” dedim.

“—Budayalım!” dediler.

Bir budadılar. Allahım, nasıl Yalova elmaları oldu! İri, güzel... Geliyor arkadaşlar:

“—Hocam, sizin tarlaya gittik, hakkınızı helâl edin, elmalardan yedik...”

Afiyet olsun! El-hamdü lillâh, Allah vermiş.

Budamadığın zaman; budamadık bir iki sene, ihmâle geldi. Dört yüz tane fidan ektik, yüz tane gül ektik, ama Seyhan yok... Seyhan'sız gül ekince, güller olmadı. Ağaçlar şey oldu.

Kaman'dan doksan tane ceviz getirdim. Kaman cevizi yumurta gibi iri olur, ince kabuklu olur. Ellerle kırarsın çatırt diye, çetin ceviz olmaz. Tutmadı, olmadı, bakamadık fidanlara... Bakmak istiyor, Ali Bingöl gibi çalışkan olacaksın, ateş gibi olacaksın, durmayacaksın. Tembel oldun mu, olmuyor. Toprağı ne kadar işlersen, o kadar verim alıyorsun. Fidana ne

kadar bakarsan, kökünü açarsan, suyu verirsen, o kadar güzel oluyor.

Malın da zekâtını verdin mi, hayrını verdin mi?

“—Hocam ben hayrımı, zekâtımı, el-hamdü lillâh hepsini yapıyorum.”

Ayrıca hayrât ü hasenâtını yaptın mı, Allah kat kat veriyor. Bir rast getiriyor işini, tarif olmaz.

İsveç’te bir arkadaş var ehl-i hayır, ihvânımızdan... Buraya da çağırdım, gelirse gelecek. Sevdiğim bir kardeş.

Evini geçen sene satılığa çıkartmış, üç yüz-dört yüz bin kron vermişler, —kron İsveç parası— satmamış. Geniş, ferah, güzel bir dairesi var bir apartmanda... Satmamış. Bu sene dokuz yüz bin küsüre satmış. Sevincinden uçuyor. Dedim:

“—Bu hayrât ü hasenâtın bereketi... Bak, bereket oldu mu böyle olur.”

Bereketsiz olduğu zaman da, tepetaklak gider. Zekâtını vermiyor, param gitmesin diye; Allah bir afet getiriyor... Afet bazen yağmur, bazen dolu, bazen yangın, bazen zelzele, bazen parti... Bir meymenetsiz parti başa geçiyor, bir kararlar alıyor, senin durduğu yerde şirketinin sermayesi yüzde yetmiş kaybediyor, düşüyor. Yüz tane buzdolabı alacakken, otuz tane alabilecek duruma düşüveriyorsun. Ne yaptığını da bilmiyorsun. Ne olacak? Meymenetsiz, uğursuz, hayırsız, hırsız, yüzsüz, edepsiz, dinsiz, imansız bir siyasetçi geçti başa... Ondan oldu. yağmur yağmıyor, Allah yağmuru kesti. Yağmur bereketle olur.

Yağmuru kesiyor, göllerde su kalmıyor. Ondan sonra namazlı niyazlı insanlar gelince, göller doluyor, barajlar doluyor, hayır üstüne hayır oluyor. İşte bereket, işte bereketsizlik... Misâli çok.

Ben üniversitede asistanken, kendi maaşımdan bilirim. Ben maaşımı bilmem.

“—Maaşın ne kadar?”

“—Vallâhi işte şu kadar, takrîbî bir şey...”

Millet kuruluşuna kadar hesap eder. Gider bir de muhasebeci ile kavga eder:

“—Sen vergiyi yüzde bilmem kaç yapmışsın da, şu kadar düşmüşsün de, benim hesabıma göre şöyle de, bilmem ne de...”

Ben hiç anlamam o işlerden;

“—Allah bereket versin!” der, cebime koyarım.

Gelirler:

“—Hocam, işte köye gideceğiz, yol paramız yok da, bize biraz borç verir misin?”

“—Al!”

“—Hocam çok sıkıştım da, bilmem ne de...”

Memur, hakîkaten doğrudur, sıkışmıştır.

“—Al!”

Ben ay sonuna parayı bitiremem. Memurun maaşı, eni ne boyu ne, eti ne budu ne, kilosunu ne, ağırlığı ne? Benim maaş bitmez.

Verdiğim borçları da unutuyorum. Aradan bir zaman geçiyor, birisi geliyor diyor ki:

“–Hocam, al Őu parayı!”

“–Hayırdır inŐâallah, ne parası bu?”

“–Senin paran...”

“–Nereden benim param?”

“–Ben senden falanca zaman borç almıŐtım.”

“–Ha öyle mi, iyi hatırlıyor musun? Ben hatırlamıyorum.”

“–Hatırlıyorum, hatırlıyorum. Al!”

Unutuyorum. Hesap tutmuyorum, unutuyorum ne kadar olduğunu... Ondan sonra, getirip veriyor.

Yâni, bereketi anlatıyorum. *Bereket* denilen bir Şey var mı? Var, âmennâ ve saddaknâ... Öyle kesin biliyorum ki, Őek Őüphe yok!

Allah öyle bir imtihan ediyor ki, bir de bakıyor Cenâb-ı Hak, nazar eyliyor:

“–Bakalım, kulum imtihanda nasıl davranacak?” diye.

Verene daha çok veriyor, vermeyenden alıyor. En bariz misallerinden bir tanesi: Adapazarı’nda o kadar yer yıkıldı. Telefon açtım bir arkadaŐa, bizim hacı arkadaŐa...

“–Hocam, benim evim de sađlam, dükkânım da sađlam!” dedi.

Bir arkadaki apartmanların hepsi yerle bir, onun apartmanı duruyor. Hacı kardeş, aksakallı, mübarek, sevimli... Gelmiş bana diyor ki:

“–Hocam, ben Kâbe’yi çok seviyorum!” diyor.

“—Yâhu ben de seviyorum, ne yapacağız şimdi?”

Ağlıyor, tatlı insan... Haydi, ikimiz de aynı şeyi seviyoruz, ne yapacağız? Sevilebilir, böyle şeyler beraber sevilebilir. Kadın olsa, kanlı bıçaklı olur insan... O onu seviyor, ben de onu seviyorum; o zaman silâhlar konuşur. Ama Kâbe olunca, iş değişiyor.

Hayra para veriyor, devam ediyor. Birisi nasihat etmiş, baba dostu:

“—Gel buraya yeğenim, ben senin babanın arkadaşayım! Sen dün akşam Hakyol Vakfı’na çok para yardımı vaad etmişsin. Ne bu böyle müsriflik...” demiş.

O da biliyor hayrın müsriflik olmadığını, bereket meselesini bilen bir insan. Ondan sonra demiş ki:

“—Amca, evet sen babamın dostusun. Biliyorsun, babam ölüverdi.” demiş. “Hayat fânî, ecel hak, ölüm geliverir. Yardım yapmak lâzım, ondan yapıyorum.” demiş.

Hemen o laftan alınmış.

“—Beni ölümlle tehdit etme!” demiş.

“—Yok, ben hakîkati söylüyorum. Tehdit filân yok, gerçek bu...” demiş.

Kendisi anlatıyor, bereketi bilen bir hacı:

“—Hocam, şehrin göbeğinde, vilayetin civarında bir kıymetli arsası vardı ki, kıymetini biçmeye rakamlar yetmezdi. Oraya bir işhanı yapacaktı, korkunç, muazzam kârlar edecekti. Bu lafları söyledikten kısa bir zaman sonra, belediye o

kıymetli arsayı istimplâk ediverdi.” diyor.

“–Türkiye’de istimplâk eder mi belediyeler?”

“–Eder.”

“–İtirazla kurtarabilir misin?”

“–Kurtaramazsın.”

Belediye encümeninde bir şeytanlık olur, bir karar alıverirler, gümbür gider insanın malı... Ne değerinden gider, piyasa değerinden mi? Hayır, Türkiye’de piyasa değeri filân hepsi hikâyedir; beyannamede verdiği fiattan gider. Beyannamede de, vergisi az olsun diye az gösterdiği için millet; “İşte sen bu kadar demişsin bunun fiatına!” derler. Ondan sonra ondan parayı tutuşturuverirler.

Mahvolmuş adam... Hayır yapana, yapma diye nasihat eden adam... Bu nedir? Cilve-i Rabbânî derler. Cilve-i Rabbânî, kaderin cilvesi ne demek? Cenâb-ı Hak böyle oyun eder.

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ

(آل عمران:٥٤)

(*Ve mekerû ve mekerâ’llâh*) “Onlar bir oyun ettiler, Allah da bir oyun etti.” (Âl-i İmran, 3/54) Kâfirlere, müşriklere, münafıklara, zayıf imanlılara, hepimize...

Cenâb-ı Hakk’ın mekrinden korkmak lâzım! *Mekr* ne demek? Sağ gösterip, sol vurmak, mühlet verip ansızın yakalamak...

Günahı yapmağa fırsatı buluyor, yapıyor. Biraz da tilki gibi kulaklarını kabartıyor:

“—Vay be, ben günahı yapıyorum, bir şey de olmuyor.” diyor, devam ediyor.

Haydi devam, bak yine bir şey olmuyor. Bir geliyor darbe-i ilâhiye, bir geliyor başına felâket. Ansızın bir yakalıyor Cenâb-ı Hak, gitti. Ne derler? İşte buna mekr-i ilâhî derler. Aldanmayacaksınız; yâni edebini takınacaksınız, iyi kul olacaksınız muhterem kardeşlerim!

İslâm’ı anlayan anlar, anlamayan yanar. Cayır cayır hem bu dünyada yanar, hem ahirette yanar. Bu ilâhî gerçekleri, ayetleri hadisleri okuyanlar bilir. Çünkü anlatıyor Peygamber Efendimiz, açıkça söylüyor. Müslümanlar bilir, anlayan anlar, ona göre hareket eder, kazanır. Hacı hayrını yapar, daha çok kazanır; hacı babanın işi rast gider.

“—Allah Allah yâ! Ben bu kadar kurnazım, açık-gözüm, şeytana bazen pabucu ters giydiriyorum; sağ sol giydiriyorum, solu sağ giydiriyorum, şeytanı bile kandırıyorum. Bu kadar kurnazlıkla yine de şöyle oldu, böyle oldu...”

Tabii öyle olur. Borsa’da oyun oynar, hayırsız bir para kazanır; o hayırsız para sermayesinden büyük bir kısmını da alır, pat götürür. Bedavadan kazanınca, bedavadan gider.

Faizli işlerin de hayrı olmuyor. Borç alıyor, ihtiyacım var diyor... Sabredeceksin, faize bulaşmayacaksınız. Bakın, bu İggirmi Camii’nde el-hamdü lillâh faize bulaşmadık; ne bereketli oldu!

Dün akşam orada namaz kıldık. Aman ne feyizli, ne tatlı, ne güzel... Gittik Receb Hoca’nın da evine... Kıyıdan kenardan imam evi de çıktı.

Hem imam evini aldık, hem camiye aldık. El-hamdü lillâh... Faizden kurtulmanın, faizli işlem yapmamanın hayrını, bereketini ben Türkiye’de de gördüm, burada da gördüm. Allah bereketi anlayıp, her işi rızasına uygun yapmayı bize nasib etsin... Bunların hepsi laf olarak nereden çıktı? Adaletten, evlâtlar arasında eşit muamele etmekten, adaletli olmaktan çıktı. Müslüman adaletli olur. O kadar adaletli olur ki, evlâtları arasında eşit muamele yapmak ayrı, kendisinin aleyhine bile olsa adaletle hareket eder. Ana babasının aleyhine bile olsa, adaletle hareket eder. Yâni

“—Böyle hareket edersen, anan baban zarar görecek...” Olsun. Allah öyle emrediyor:

وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ

(النساء: ١٣٥)

(*Velev alâ enfüsiküm*) “İsterse sizin kendinizin aleyhinizde olsun; (*evi’l-vâlideyni*) ana babanızın aleyhine olsun; (*ve’l-akrabîn*) akrabanızın aleyhinde olsun; adalet yapın!” (Nisa, 4/135) diyor Allah... Adaleti emrediyor, kendinin aleyhine bile olsa...

“—Yâ ben şimdi adalet yaparsam, gitti benim mallar!”

“—Giderse gitsin! Öteki türlü adaletsiz olacak. Böyle adalet eyle bakalım!”

Adalet edince hayır oluyor. Hayrın sonunda da Cenâb-ı Hak, ilkönce bir malı alır gibi yapıyor;

ciğeri yanıyor insanın, şurada bir yangın meydana geliyor. Öyle bir zor ki hayır yapmak... Şeytan kaç defa geliyor:

“—Yapma, deli misin sen? Nelerle kazandın bu parayı, yapma şu hayrı!” diyor.

Ondan sonra da yaptırtmıyor. Ama bütün bunlara rağmen yaparsan, Allah telâfi ediyor, daha fazlasını veriyor. Daha fazlasını kesin olarak veriyor! Çok misallerini gördüm.

Ben üniversite hocası olarak sahip olamayacağım mallara, mülklere sahip oldum. Neden? Küçük parayla bir yer aldım, çok para ediverdi. Sekiz on kişi ortaklaşa bir arsa aldık. Bölündü, bana da bir hisse düştü. Mithat Ağabeyimle bana en fenâlarını verdiler. Arsanın en güzel yerlerini öteki arkadaşlar aldılar.

Birisi demiş ki:

“—Bana en güzel yerini verirseniz, ortaya şu kadar para veririm!” demiş.

Öbürü:

“—Ben de onun yanındakini alayım, babamla yan yana olayım!” demiş.

Herkes böyle güzel yerleri almaya başlayınca, Mithat

Ağabeyim demiş ki:

“—Siz hepiniz alın, bize en sonrası kalsın!” demiş, çekilmiş kenara.

Ağabeyimin öyle dervişçe huyları var. Ondan sonra da bana geldi:

“—Es’ad, sen şu üstteki arsayı al! Çünkü alttaki dış komşularla ilişkili, belki başını ağrıtırılar. Sen hocasın, dünya işleriyle uğraşamazsın, üsttekini al!” dedi.

Üsttekinin alanı yüz metrekare daha büyük. Birisi 1350 metrekare, birisi 1450 metrekare... Millet karışını hesaplıyor.

Müteahhit gelmiş ağabeyime, bizim arsaya talip olmuş. Ağabeyim dedi ki:

“—Es’ad, arsaları müteahhide verelim!”

“—Ağabey, ben istemiyorum. Kendi arsamı müteahhide verince, müteahhit bir kısmına sahip olacak... Kendi arsamda otururum. Emekli olunca bir ev yaparım. Manzaralı, temiz havalı bir yerde otururum. 1450 metrekare arsa, Türkiye’de az bir şey değil, güzel bir şey...” dedim.

“—Yok, sen ev mev yapamazsın!” dedi.

Doğru, memur ne yapacak, mümkün değil yapamam.

“—Yapamazsın sen, bunu müteahhide verelim!” dedi.

“—Pekiye ağabey...” dedim

Büyük ağabey baba gibi hürmetli, hürmet edilmesi gerekiyor. Ağabeylerin de hatırı var.

Müteahhide vermiş. “Pekiye ağabey...” dedim. İmza, vekâlet bilmem ne... Müteahhide verildi.

“—Evi nasıl yapalım?”

“—Bilmem, ne yaparsan yap?”

“–Oturacak mısın, satacak mısın?”

“–Satılır...”

Hiç ilgilenmiyoruz biz. Nerede olduğunu bilmiyoruz arsanın, evi de bilmiyoruz. Alırken çok iyi bir fiyata aldık, bu hâle geldi iş. Hiç bilmiyoruz evi... Sonra bizim hanım dedi ki:

“–Yâ gidelim şu evi bir görelim! Madem bizim evimizmiş...”

Kadınlar biraz daha uyanık oluyor, bizler daha safız. Safız biz, saf... Hanımlar daha iyi düşünüyor böyle şeyleri...

“–Bir görelim!” dedi bizim hanım.

“–Ne yapacaksın?” dedim.

“–Belki beğeniriz, biz otururuz.” dedi.

“–Yâ biz orada oturamayız, orası sayfiye yeri... Pazar günü gezinti yeri... Oraya, çayıra çimene millet gelir. Davul zurna, eğlence, içki... Orada barınamayız biz!” dedim.

“–Yok, bir gidelim!” dedi.

Aman, gittik bir gördük ki, saray! Bir pembe renge boyamışlar, bir de gri renkli kuşaklar yapmışlar. Öyle bir güzel evler ki... Tripleks, müstakil ev, üç katlı... Müteahhit yapmış, benden para mara istemedi. Yâni, arsanın yarısı onun oluyor, mülkün yarısı onun oluyor; onun ücreti olarak bize yapılıyor. Anaaa, 395 metrekare tutuyor bir daire! El-hamdü lillâh! Rüya gibi bir şey... Çimdir bakalım baldırını, “Rüyada mısın, uyanık mısın?” diye anla kendini.

Hacı Hanım dedi ki:

“—Biz burada oturalım!”

“—Yâ hanım, ben emekli bir profesörüm. Bu evde otursak,

kalorifer parasını ödeyemeyiz biz maaşımızla...”

“—Yok, oturalım!” dedi.

Hem de oturduk. Şimdi ben diyorum ki:

“—Benim arsanın üstüne gökten Allah köşk düşürdü, pat diye, lap diye oturdu iki tane... Hem de çatlağı, matlağı yok.”

Bizim arsaya dört tane ev çıktı. Beğenilmeyen arsalar uzun olduğundan, alanı büyük olduğundan başkalarına göre daha fazla oldu. Gördün mü Allah rast getirince, nasıl oluyor. Çok misalleri var yâni, anlat anlat, bitmez.

c. Mirasta Aldanan Kazanır

Allah'ın bereketini, hikmetini ben çok iyi biliyorum. İtimat edin, misallerle delilli, isbatlı anlatabilirim: Adalet ettin mi güzel olur. Hakkâniyetle hareket ettin mi, Allah'ın rızasına uygun hareket ettin mi, aldanıyor gibi olsan bile kazanırsın. Bir atasözü söylemiş ecdad, dillerde dolaşüyor. Ne demiş:

“—*Mirasta aldanan kazanır.*”

Hadiiii, aldanmak, kazanmak... Birbirine iki zıt şey: “—Mirasta aldanan kazanır...”

Buyur. Neye dayanıyor? Tecrübeye dayanıyor, hayata dayanıyor. Onlar denemişler. Açgözlülük yapan sonunda bir şey oluyor, aç gözlülüğünün zararını görüyor.

Allah aldanan kimseye:

“—Haa, kulum sen aldandın mı? Güzel huylu, yumuşak başlı olduğundan, sessizliğinden aldatıldılar mı seni? Ben seni bir kalkındırıyım da görsünler!” diyor.

Bir kalkındırıyor Cenâb-ı Hak, akıl almıyor.

Üç tane yetimin hakkını bir üvey anne yemiş. Malları kendi öz çocuğunun üstüne geçirmiş. Bütün malları üvey kızlarından kaçırmış, hepsini kendi öz kızının üstüne geçirmiş. Kendi öz kızı da ölüvermiş. Ölüverince de, bütün mallar ister istemez, doğrudan doğruya kanuna göre bu üç tane yetimin üstüne gelivermiş. Kendisi beş parasız kalıvermiş. Görüyor musun şamarı? Cenâb-ı Hak nasıl şamar atıyor haksızlık yapana! Ahir ömründe, yaptığı haksızlıktan dolayı perişan olmuş.

Haktan ayrılmayacağız, cömertlikten korkmayacağız, hayırdan, sadakadan kaçmayacağız. Çünkü bereket var! Evlâtlarınızın arasında adalet edin, haksızlık etmeyin! Her zaman adalet edin ama, evlâtlarınızı da eşit kayırın!

Zihnime takılan bir meseleydi. Hanefî fıkhında profesör, Ebü’sSünne isimli bir kimseye sordum Mekke’de:

“—Mirasta kızlar erkeklere göre yarım alıyor. Günlük hayatta, yâni daha ölmedik, evlâtlarımız var; hayatta nasıl olacak?” dedim.

“—Sağlığında da öyle...” dedi. Miras taksiminde:

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ مِثْلِ حَظِّ

الأنثيين

(النساء: ١١)

(*Yûsîkümu'llàhu fî evlâdiküm li'z-zekeri mislü hazzi'l- ünseyeyn*) [Allah size çocuklarınız hakkında, erkeğe kadının payının iki misli miras vermenizi emreder.] (Nisâ, 4/11) buyruluyor.

Vefat ettiğin zaman, senin mallarını evlâtların arasında taksim ederken, erkeğe kızın hissesinin iki misli veriliyor. Hisse öyle. Meselâ, benim iki kızım, bir oğlum var... Mal ikiye bölünecek, yarısı oğlana gidecek. Öteki yarısı da kızlara gidecek. Yâni, yarım yarım. Bu yüzde elli aldıysa, onlar yüzde yirmi beşer alacak meselâ...

“—Hanımın payı?”

Hanımın payı da, sekizde bir... Evlâdı oldu mu, kocası öldü mü, sekizde bir alır kadın. Medenî hukukta başka bunlar, Kur'an-ı Kerim'de böyle...

Ama bizim hanım diyor ki:

“—Biz beraber öleceğiz! Beraber gideriz.” diyor. “—Allah hayırlı ömür versin!” diyoruz biz de. Evlâtlar arasında adalet edeceğiz.

d. Namaza Dikkat Edin!

İkinci hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:³

³ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.477, no:11053; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.433, no:18864; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.317, no:494.

اتَّقُوا اللَّهَ فِي الصَّلَاةِ اتَّقُوا اللَّهَ فِي الصَّلَاةِ. اتَّقُوا
اللَّهَ فِي الصَّلَاةِ اتَّقُوا اللَّهَ فِي مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
اتَّقُوا اللَّهَ فِي الضَّعِيفِينَ الْمَرْأَةَ الْأَرْمَلَةَ وَالصَّبِيَّ

الْيَتِيمِ

(مب. عن أنس)

RE. 13/11 (*Itteku'llàhe fi's-salâh, itteku'llàhe fi's-salâh, itteku'llàhe fi's-salâh*) Allah Allah... (*Itteku'llàhe fîmâ meket eymaniküm! Itteku'llàhe fi'd-daîfeyn: El-mer'eti'l-ermeleh, ve sabiyyi'l-yetîm.*)

Enes RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Namaz konusunda Allah'tan korkun! Namaz konusunda Allah'tan korkun! Namaz konusunda Allah'tan korkun!”

Üç defa söylemiş. Ne demek?

“—Aman namaza dikkat, namaza dikkat, namaza dikkat! Aman namazı kılın!” demek.

Üç defa:

“—Allah'tan korkun, şu namazı bırakmayın, terk etmeyin, güzel kılın!” mânâsına.

Namaz çok önemli, çok önemli, çok önemli!

“—Ben müslümanım, kalbim temiz. Biliyorum, *âmennâ ve saddaknâ*, Kur'an başımızın üstünde; ama, namaz kılamıyorum.”

Neden kılamıyorsun? İrgat gibi koşuyorsun,

idman yapacağım, vücudum sıhhatli olacak diye, kırk beş dakika... Ter içinde kalıyorsun. İdman olunca yapıyorsun; Allah'ın karşısında ibadet olunca, yapmıyorsun.

“—Yapamıyoruz işte alışmamışız, ütümüz bozuluyor da bilmem ne...”

Hikâye... Bozulsun, jilet gibi ütü pantolon giyeceğine, Amerikanlar gibi *blue-jean* pantolon giy! Allah'ın rızasını kazan da, ne olursa olsun... Amerikalıyı görmüyor musun, dolara dayanarak giyiyor *blue-jean* pantolonu... Cebine sokuyor elini, öyle geziyor ıslık çalarak... Pantolonun dizi yırtılsa aldırıyor, moda oluyor. Paçaları püsküllense aldırıyor, moda oluyor. Amerikan modası... Çıplak ayakla geziyor, moda oluyor.

Ben burada gördüm, Avrupa'da gördüm çıplak ayakla gezmeyi... Bizde birisini öldürsen çıplak ayakla gezmez:

“—Olur mu yâ, alem ne der bana?” der.

Bunlar, “Alem ne der?” demiyor; “Keyfim nasıl isterse, öyle yaparım!” diyor.

e. Dul Kadın ve Yetim Çocuğun Hakkı

Namazı kılacaksın. “Namaz konusunda Allah'tan kork!” diye üç defa buyurmuş. Sonra:

اَتَّقُوا اللَّهَ فِيمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ اتَّقُوا اللَّهَ فِي

الضَّعِيفِينَ الْمَرْأَةَ الْأَرْمَلَةَ وَالصَّبِيَّ الْيَتِيمَ

(*İtteku'llah fî mâ meleket eymaniküm*)

“Sahip olduğunuz köleler konusunda Allah'tan

korkun! Kölelere de baskı, haksızlık yapmayın, hizmetçilere, kölelere.” Ezmek, dövmek, sövmek, saymak, işkence, mişkence yapmayın, adaletli olun!

Sonra: (*İtteku'llàhe fi'd-daîfeyn*) “İki zayıf konusunda da Allah'tan korkun, bunların da haklarına riayet edin!” Kim bu iki zayıf:

1. (*El-mer'etü'l-ermeleh*) “Dul kadın.” Zayıf bu, kocası yok. Zavallıcık dul kadın. Bir buna dikkat edin!

2. (*Ve's- sabiyyi'l-yetîm*) “Bir de yetim çocuk.” Bunun da babası yok. Bu ikisi mazlum... Bunların hakkı çiğnenebilir, zorbalar, cebbarlar bunların mallarını yiyebilirler. Onun için, “Aman bunlara dikkat edin, aman bunlara dikkat edin!” diye, Peygamber Efendimiz onu da söylüyor.

Ama bunların hepsinden evvel, üç defa, “Namaza dikkat edin!” diyor. Namaz çok önemli!

الصَّلَاةُ عِمَادُ الدِّينِ

(*Es-salâtü imâdü'd-dîn*)⁴ “Namaz dinin direğidir.” Ne demek dinin direği? Çadırın direği demek...

Arabistan'da gördünüz mü; Arafat'ta, Arafat'tan Müzdelife'ye hareket edildiği zaman, hizmetçiler başlıyor çadırları sökmeye... Gördünüz mü ne oluyor, sökme nasıl oluyor? Orta

⁴ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.39, no:2807; Hz. Ömer RA'dan. Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.404, no:3795; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.442, no:18889, 18891; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621.

direğini kaldırıp alıverdi mi yerinden, çadır hop yere... Hemen bir dakikada... Ondan sonra da iplerini çözüyor, tak tak, tak tak katlıyor. Ay, benim sabahtan beri oturduğum çadır yok, gitti...

Namaz dinin direği demek, yâni din bir çadır gibiyse, dinin direği o... Çünkü çadırı biliyor bedeviler. Namaz varsa, din ayaktadır; namaz yoksa, çadırın direği gitti, çadır yerlere serilmiş durumdadır. Namaz çok önemli...

İkinci hadis de bu. Dul kadınlara bakacağız, gözeteceğiz. Yetim çocukları da gözeteceğiz. Akraba olur, komşu olur, köylü olur... filan; ne ise bakacağız.

f. Zulümden Sakının!

Üçüncü hadis-i şerif:⁵

إِتَّقُوا الْمَظَالِمَ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَجِيءُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِحَسَنَاتٍ يَرَى أَنَّهَا سَتُنَجِيهِ فَمَا
يَزَالُ عِنْدَ ذَلِكَ يَقُولُ إِنَّ لِفُلَانٍ قَبْلَكَ مَظْلَمَةً
فَيُقَالُ امْحُوا مِنْ حَسَنَاتِهِ فَمَا يَبْقَى لَهُ حَسَنَةٌ
وَمَثَلُ ذَلِكَ كَمَثَلِ سُفْرٍ نَزَلُوا بِفَلَاحٍ مِنَ الْأَرْضِ
لَيْسَ مَعَهُمْ حَطْبٌ فَتَفَرَّقَ الْقَوْمُ فَاحْتَطَبُوا لِلنَّارِ

⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.32, no:2221; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.455, no:7263; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.308, no:17460; *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.412, no:10328; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.I, s.323, no:512.

وَأَنْضَجُوا مَا أَرَادُوا فَكَذَلِكَ الذُّنُوبُ

(الخراثيفى مساوى الخلق عن ابن مسعود)

RE. 13/13 (*İtteku'l-mezàlime me'steta'tüm, feinne'r-racüle yecîu yevme'l-kıyâmeti bi-hasenâtin yerâ ennehâ setüncîhi, femâ yezâlû inde zâlike yekül: İne li-fülânin kıbeleke muzlimetün, feyukàlu: Ümhù min hasenâtihi, femâ yebkà lehû hasenetün. Ve meselü zâlike kemeselü süfferin, nezelû bi-filâtin mine'l-ard, leyse meahüm hatibun, feteferraka'l-kavmü fa'htatabû li'n-nâr, ve'ndacû mâ erâdû, fekezâlike'z-zünûb.*)

İbn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş bu hadis-i şerif. Kısaca hemen geçeceğim.

(*İtteku'l-mezàlime*) “Haksızlıklardan, haksız muamelelerden, işlerden, zulümlerden korkun!” *Mezàlim*, *mazlume*'nin çoğulu. *Mazlume* de, zulmen, haksızca yapılan işler demek.

(*Me'steta'tüm*) “Ne kadar gücünüz yetiyorsa o kadar haksız işlerden kaçının! Zulüm yapmaktan, haksızlık yapmaktan, adaletsizlik yapmaktan o kadar kaçının.” Bu da yukarıdaki hadis gibi, başlangıç itibariyle.

Çünkü: (*Feinne'r-racüle yecîu yevme'l-kıyâmeti bi-hasenatin*) “Kıyamet gününde adam hasenatını getirir, veya hasenatıyla gelir. İyilikleriyle, sevaplı işleriyle gelir. (*Yerâ*) Tahmin eder ki, (*ennehâ setüncîhi*) bu hasenatı onu cehennemden kurtaracak, cennete gidecek.” Adam kıyamet gününde çok hasenatıyla gelir. “Bu hasenatımla ben kurtulurum. Bu hasenatım

beni kurtaracak, cennete gireceğim!’ diye tahmin eder.

(*Femâ yezâlû inde zâlike*) Ama başlar hesap; (*yekûl: Inne lifülânin kıbeleke muzlimetün*) ‘Senin falancaya yaptığın bir haksızlık var! Falancaya haksızlık etmişsin, onun sende hakkı var!’ denilir. Denilir durur böyle. Yâni, haksızlık yapmayın diyor ya Peygamber Efendimiz. Bu haksızlığı söylerler. (*Fe yukàlu*) Denilir ki: (*Ümhu min hasenâtihi*) ‘Silin hasenelerini, sevaplarını!’”

Haksızlık etmişsin bu adama, sende hakkı varmış. Allah-u Teâlâ Hazretleri emir buyuruyor; ‘Silin hasenatından!’ diyor. Hasenatı gidiyor, çünkü buna hakkı verilince gidiyor, siliniyor. Silinir, silinir, (*Femâ yebkà lehû hasenetün*) “Hiç bir hasenesi kalmaz.”

Şimdi ne yapacak? Hasenesi kalmayan insan ne olur? Maalesef cehenneme gider. O kadar hasenatı vardı... Vardı ama, zulümleri de vardı, haksızlıkları da vardı. O zulümlerden dolayı, hasenatı silindi silindi, verildi verildi; verile verile bir şey kalmadı. “Bu neye benzer?” diyor Peygamber Efendimiz, misal veriyor:

(*Ve meselü zâlike*) “Bunun misali şöyledir; (*kemeselü süfferin*) kervan yolcularının durumu gibidir. (*Nezelû bi-felâtin*) Bir uygun yere kervan kondu. Akşam oldu konakladılar. (*Mine’l-ard*) Düz bir yere kondular. (*Leyse meahüm hatabun*) Yakacak odunları yok... (*Feteferraka’l-kavmu fa’htatabû li’n-nâr*) Diyorlar ki:

“—Ateş yakacağız, bir şeyler pişecek, yiyeceğiz.

Kervan ahali si indiği yerde karnını doyuracak. Odun yok, hadi dağılı n bakalım!”

Dağılırlar. Ateş için çalı çırpı toplarlar. Sağdan soldan bulduklarını getirirler. Küçük küçük şeyler, ne ise herkes getirir. (Ve'ndacû mâ erâdû) İstediklerini bu ateşte pişirirler. Küçücük küçücük getirdikleri şeylerden ateş olur da, kazan kaynar da, çorba pişer de, yemek yerler. Odun yok, kütük yok, balta ile bölünmüş bir şey yok ama, o küçücük şeylerden ateş olur da, iş görülür de, kazan kaynar da, yemek pişer.

(Fekezâlike'z-zünûb.) “Günahlar da böyledir işte... Küçük küçük, küçük küçük ama, birikince, işte böyle yakar, bitirir.” diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Zulmetmeyeceğiz. Zulmün mânâsı ille bir adamı yere yatırıp, gırtlacağına çöküp, bastırmak demek değil... Adam orada karşıda duruyor, sen onun hakkını yedin mi, zulüm oluyor. Hakkını yedin mi, haksızlık yaptın mı, istersen adamın kılına dokunma; yine zulüm oluyor.

Zulüm yapmayacaksın demek, haksızlık yapmayacaksın, adaletsizlik yapmayacaksın demek. Zulüm, adaletin aksi... Zulmetti; adaletsizlik etti demek, adaletle hareket etmedi demek. Bu kadar basit...

Adaletli olacağız. Düşüneceğiz, taşınacağız, ölçeceğiz, biçeceğiz, her yaptığımız işi adaletli yapacağız. İnsaflı, adaletli yapacağız, hakkını vereceğiz. Herkese hakkını vereceğiz.

Allah muvaffak etsin!

El-Fâtiha!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

02. 02. 2001 - Brisbane / AVUSTRALYA

[Bütün GURBET SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

